

[Finansministeren.]

lån gældende regler overført til også at have gyldighed for den nye låneperiode.

Særlig om udelukkelsen af adgangen til at få obligationerne mortificeret ved dom eller erstattet i overensstemmelse med gældsbrevslovens regler skal jeg oplyse, at finansministeriet i tiden siden 1948 har modtaget et betydeligt antal anmeldelser om bortkomst af obligationer. For at afbøde obligationsejernes tab har man gennemført den ordning, at faldne præmier på bortkomne obligationer udbetales anmelderen efter forældelsesfristens udløb, dersom de ikke forinden er hævet. På tilsvarende vis vil anmelderne kunne få udbetalt obligationernes pålydende efter forældelsesfristens udløb. En sådan ordning vil også blive gennemført med hensyn til obligationer, der i den forlængede periode måtte bortkomme.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om forsikringsvirksomhed

og

forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med pensionskasser.

Valgt blev: *K. Axel Nielsen, Holger Eriksen, Andreas Hansen, Kolbjørn, M. Larsen (Kolding), Hans Rasmussen, Schrøder, Baunsgaard, Niels Andersen, Paabøl, Damsgaard, Heilesen, Justesen, Lorentzen, Aksel Møller, Ninn-Hansen og Carsten Raft.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til ministeren for udenrigsøkonomi og økonomiministeren af Per Hækkerup, Per Federspiel, Aksel Møller, Aage Fogh og Helge Madsen: („Hvilke oplysninger kan regeringen give folketinget om forhandlingerne vedrørende de nordiske og europæiske markedsplaner?“).

Ordføreren for forespørgerne (Per Hækkerup): Siden folketinget sidste gang — det

er netop i dag et år siden — drøftede de forskellige europæiske og nordiske markedsplaner, er der foregået en meget voldsom udvikling med hensyn til disse spørgsmål. De seks landes økonomiske union er blevet en kendsgerning, der trådte i kraft den 1. januar. Forhandlingerne omkring frihandelsområdet er blevet ført med meget stor intensitet, og også på det nordiske område er arbejdet blevet ført videre. Der har i offentligheden været stor interesse for disse spørgsmål, som har været genstand for megen omtale i pressen. Adskillige af de store erhvervsorganisationer har tilkendegivet deres synspunkt over for de foreliggende planer, og på denne baggrund har de fem demokratiske partier her i tinget syntes, det var rimeligt at stille en forespørgsel til den højtærede minister for udenrigsøkonomi og den højtærede økonomiminister, en forespørgsel, som vi har formuleret således:

Hvilke oplysninger kan regeringen give folketinget om forhandlingerne vedrørende de nordiske og europæiske markedsplaner?

Ministeren for udenrigsøkonomi (Krag):

De europæiske markedsplaner rejser spørgsmålet om Danmarks fremtidige placering i Norden og i Europa. Disse spørgsmål er i deres oplæg rent økonomiske, drejer sig om produktion og afsætning, handel og valuta. I følge med de økonomiske problemer rejser sig imidlertid en lang række udenrigspolitiske og kulturelle spørgsmål. Den afgørelse, vi til sin tid skal træffe, vil påvirke nationens liv i lang tid fremover og på mange måder. Dette understreger markedsplanernes fundamentale vigtighed for os. I den redegørelse, jeg skal aflægge, ser jeg det imidlertid ikke som min opgave at beskæftige mig med de politiske eller de kulturelle virkninger; jeg vil begrænse mig til problemets økonomiske sider.

I kraft af vort lands økonomiske struktur må vi principielt være tilhængere af så fri en handel som muligt. Dette gælder ikke blot i Europa, men hele kloden over. Det hører til lyspunkterne i handelsudviklingen efter krigen, at vor afsætning til områderne uden for Europa er vokset meget kraftigt. Mens vor samlede eksport til de oversøiske lande i 1939 udgjorde 10 pct. af hele vor udførsel, er den i 1957 steget fra 10 til

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

26 pct. af den samlede udførsel. Det følger af disse tal, at vi under hele vort arbejde og alle vore forhandlinger om disse problemer vedrørende de europæiske samarbejdsformer må have i tankerne, at den løsning, vi søger at finde frem til, må være af en sådan karakter, at den ikke hæmmer vor voksende afsætning af industrivarer og landbrugsprodukter til markederne i Nordamerika, i Sydamerika, i Asien og i Afrika.

Når dette er sagt, må det imidlertid erkendes, at det er på Vesteuropa, vi har størstedelen af vor handel. Herfra kommer tre fjerdedele af vor indførsel, og hertil går tre fjerdedele af vor udførsel. Tanken om inden for dette vesteuropæiske område at skabe et stort fællesmarked med en friere og voksende vareudveksling må på forhånd være et forslag af positiv interesse for Danmark. For det første er Danmark med sit stærkt specialiserede erhvervsliv hæmmet af vort eget hjemmemarkeds ringe størrelse. For det andet har den handelspolitiske udvikling siden krigen haft en sådan karakter, især for dansk landbrugs vedkommende, at en kursændring i retning af at bekæmpe den stadig omsiggribende landbrugsprotektionisme må være af mest direkte dansk interesse.

At den hidtidige udvikling på landbrugsområdet har været ugunstig for os, er velkendt. De danske bestræbelser under de internationale forhandlinger efter krigen har i første række været rettet mod at komme landbrugsprotektionismen til livs og at søge sunde konkurrencevilkår gennemført, men vore bestræbelser i den retning har ikke haft alt for meget held. Ved subsidier, ved høje toldsatser, ved importreguleringer og ved indgreb af anden art er der både i USA og i de fleste europæiske lande blevet ydet kunstigt høje priser til de pågældende landes landbrug. Derved har man fremelsket en national produktion, større end der var naturlig basis for, og derved har man fortrængt de traditionelle leverandører fra deres markeder, eller man har i form af

overskudsproduktion solgt landbrugsvarer til dumpingpriser og tvunget de normale leverandører helt eller delvis ud af markedet.

Det er vanskeligt i denne forbindelse ikke at tænke på det engelske ægmarked. Til hjemmeproduktionen af æg yder den britiske regering meget høje subsidier, subsidier, der i forsommeren sidste år var oppe på 14-15 øre pr. æg. Dette bevirkede i 1957 en så kraftig udvikling i den engelske ægproduktion, at Danmark blev næsten helt slået ud af det engelske ægmarked. Ydermere måtte vi opleve, at de engelske æg med statstilskud blev eksporteret til Tyskland i konkurrence med vore produkter. Dette sidste er nu bragt til ophør efter aftale med den engelske regering, men vort gamle ægmarked i England har vi ikke fået tilbage. Den danske eksport af æg til England, der i 1953 androg 270 mill. kr., beløb sig i fjor til 19 mill. kr. Dette var et eksempel fra England. Fra mange andre vesteuropæiske lande kunne vi finde tilsvarende eksempler — det ene efter det andet — på, at store markeder er blevet helt eller delvis spærret for danske levnedsmidler.

Disse erfaringer understreger klart, at Danmark har en økonomisk interesse i, at den nuværende handelspolitiske kurs bliver lagt om. Vi ønsker en gradvis formindskelse af beskyttelsen under en eller anden form for fælleseuropæisk kontrol, således at en øget samhandel med landbrugsvarer kan blive muliggjort. Dette er i øvrigt ikke alene en dansk interesse; det er kun ved en sådan politik, Europa vil opnå den konkurrenceevne, der tilstræbes med markedsplanerne. At undvige en løsning på fødevarerområdet er ikke rationel europæisk politik.

Specielt for Danmarks vedkommende kan det tilføjes, at vore hyppige valutakriser siden 1945 vel nok har flere årsager, men jeg tror, at en af de vigtigste er at finde i stagnationen i vore valutaindtægter gennem landbrugseksporten. Indtil 1953 var eksportindtægterne fra landbruget jævnt stigende, men derefter indtrådte der en stilstand, og fra 1956 til 1957 er indtægterne

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

fra landbrugseksporten endog gået tilbage. Dette er ikke dansk landbrugs skyld. Det er den udenlandske protektionismes skyld.

Jeg vil af disse betragtninger drage den foreløbige slutning, at forsøg på dannelsen af større markeder, der kan ændre denne udvikling og på ny muliggøre en øget landbrugseksport svarende til vor konkurrenceevne, vil være i Danmarks interesse. At dette samtidig er et af de vanskeligste punkter i alle tre markedsplaner, såvel den nordiske som de seks landes fællesmarked og frihandelsområdet, vil fremgå af det, jeg har at sige i det følgende. I næsten alle de lande, vi forhandler med, står der stærke interesser bag landbrugsprotektionismen. Det, vi fra dansk side søger opnået i disse forhandlinger, er derfor vanskeligt at opnå; men vi må stadig gøre det klart for vore forhandlingspartnere, hvor centralt vigtigt dette punkt er for os.

For industriens vedkommende er problemerne især på kort sigt noget mere komplicerede. Vi ved, at den danske industrieksport er stærkt voksende. Til Vesteuropa eksporterede vi før krigen industrivarer for lidt under 250 mill. kr.; i dag er vi oppe på 1 774 mill. kr. på et år. En del af denne vækst skyldes naturligvis prisstigning, og vi får et bedre indblik i den reelle stigning i industrieksporten, når vi ser, at denne før krigen udgjorde 17 pct. af vor samlede eksport til Vesteuropa, i dag 31 pct. Industrieksportens betydning i handelen med Vesteuropa er altså næsten fordoblet. Af vor samlede produktion af industrivarer eksporterede vi i 1938 15 pct., i fjor 26 pct. Jeg tror ikke, der er tvivl om, at næsten hele løsningen på vore beskæftigelsesproblemer og en del af løsningen på vore valutaproblemer skal findes gennem en udvidet og stadig voksende eksport af industrivarer.

For den del af dansk industri, der er konkurrenceedygtig og leveringsdygtig, må adgangen til frit salg på et stort told- og restriktionsfrit område være en fordel. Mange af vore bedste virksomheder vil herved få mulighed for øget salg og større produktion og beskæftigelse. Dette forudsætter naturligvis, at vore virksomheder kan få råvarer på lige fod med udenlandske virksomheder, at vore virksomheder kan få

adgang til uddannet arbejdskraft, at elektrisk kraft kan skaffes i tilstrækkeligt omfang o. s. v. Det er på samme måde klart, at de lande, der er med i et sådant større marked, derigennem vil se deres industri udvikle sig i retning af yderligere specialisering, af en endnu stærkere udnyttelse af moderne teknik, og herved vil få deres konkurrenceevne skærpet. Et land, der står uden for denne udvikling, vil risikere at møde toldhindringer og importreguleringer, der vil genere dette lands eksport, og det vil måske samtidig få vanskeligt ved at følge med i den tekniske og kommercielle udvikling, der vil presse sig igennem på det store marked. Derved kan et land, der står udenfor, gradvis blive sat tilbage i konkurrenceevne.

Jeg sagde før, at billedet for industriens interesser i denne forbindelse er mere kompliceret eller mindre klart end for landbrugets. Det skyldes, at vi ved siden af den stærkt voksende eksportindustri har en stor hjemmemarkedsindustri. Denne hjemmemarkedsindustri er vedvarende genstand for en vis grad af beskyttelse — dette til trods for vore lave todsatser og til trods for den liberalisering, der har fundet sted. Såvel industriens ejere og ledere som industriens arbejdere og funktionærer vil mærke nødvendigheden af en produktionsomstilling, når vi kommer ind i en af de tre planer, der her er tale om at Danmark kan slutte sig til. En alvorlig konkurrence vil mærkes, og det vil blive nødvendigt at foretage produktionsomstillinger, rationalisering, strukturomdannelse m. v. Disse omdannelser, disse rationaliseringsprocesser, skal finde sted i de overgangsperioder, der gælder — for den nordiske plans vedkommende, som vi senere skal høre det, en meget kort overgangsperiode, for de to europæiske planers vedkommende overgangsperioder på 12-15 år. Det er en nødvendighed for dansk økonomi, at vor industri kommer gennem denne overgangsperiode med en forøget industriproduktion. Det modsatte — en nedgang i industriproduktionen — vil være en ulykke.

Med disse indledende betragtninger er vore to hovederhvervs interesser søgt defineret i brede træk. Samtidig er det indirekte sagt, hvad det må være i dansk interesse at opnå ved deltagelse i disse markedsplaner. Derimod er der kun sagt meget

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

lidt om, hvad det vil være muligt at opnå. Det skal jeg nu forsøge at berøre ved en gennemgang af markedsplanerne.

Vedrørende den nordiske toldunion kan jeg henvisse til den redegørelse, som den højtærede økonomiminister hr. Bertel Dahlgaard vil give.

For de to europæiske planers vedkommende er der sket en hastig udvikling gennem det sidste år. For et år siden, da vi sidst debatterede disse problemer i det høje ting, var forhandlingerne om dannelsen af toldunionen mellem de seks endnu ikke ført til ende. For frihandelsrådets vedkommende havde der kun fundet indledende, rent tekniske undersøgelser sted. Nu er den europæiske økonomiske union mellem de seks en realitet, og drøftelserne om frihandelsområdet befinder sig på et stadium præget af intensive forhandlinger. Traktaten mellem de seks lande, den såkaldte Romtraktat, blev underskrevet den 25. marts i fjor. Den blev ratificeret i løbet af foråret og sommeren, og den er nu, den 1. januar i år, trådt i kraft, således at de seks for tiden er i færd med at konstituere sig, er ved — i henhold til reglerne i traktaten — at nedsætte et ministerråd, et fælles parlament, et fælles administrativt organ, en fælles domstol o. s. v., hvorimod de første praktiske resultater af Romtraktaten først vil kunne ventes efter 1. januar næste år med de første skridt i retning af gradvise toldnedsættelser de seks lande imellem.

Romtraktaten sigter imidlertid videre end blot til dannelsen af en toldunion. Den sigter imod dannelsen af et økonomisk fællesskab imellem de seks lande. Et hovedelement i dette økonomiske fællesskab er en toldunion, der agtes gennemført i løbet af en overgangsperiode på 12-15 år, som jeg allerede har nævnt det. Toldunionen oprettes ved, at man mellem de seks lande indbyrdes fjerner alle toldsatser og alle direkte importreguleringer og så til gengæld indfører en fælles toldsats udadtil.

Det er på ganske samme måde, toldunionen mellem de nordiske lande bliver til, men der er den betydelige forskel mellem den nordiske toldunion og de seks' toldunion, at medens den nordiske toldunion har lave toldsatser udadtil, har de seks' toldunion

meget høje toldsatser udadtil. For at sikre, at bestemmelserne om handelens frigørelse imellem de seks indbyrdes kan foregå under rimelige konkurrencevilkår, indeholder traktaten regler om forbud eller kontrol med karteller, monopoler og andre konkurrencebegrænsende foranstaltninger samt bestemmelser om subsidier, om dumping og om statshandel. Der skal desuden gradvis gennemføres en fælles handelspolitik udadtil og en vidtgående økonomisk sammenslutning.

Det økonomiske fællesskab mellem de seks omfatter tillige landbrug og fiskeri, men det er ikke hensigten at skabe et frit marked for landbrugsvarer. Målet er gradvis at gennemføre en fælles landbrugs politik baseret på et reguleret marked. Det regulerede marked kan antage forskellige former i de enkelte lande, og en lang række forskellige midler kan tages i anvendelse. De nærmere regler for brugen af disse dirigerende midler skal udarbejdes af fællesskabets institutioner, og arbejdet hermed skal forberedes på en landbrugskonference, der formodes at blive afholdt i efteråret eller henimod slutningen af dette år. Det er denne landbrugskonference, Danmark har fremsendt anmodning om at blive deltager i, en anmodning, vi næppe kan vente svar på før på et senere tidspunkt.

Også for landbrugsområdet skal told og direkte importreguleringer afvikles, men medlemslandene vil kunne opretholde en vis beskyttelse af deres nationale landbrug gennem minimalprissystemer, der gør det muligt at hindre, at der fra de andre medlemslande indføres landbrugsprodukter til lavere priser end dem, man i det enkelte land blandt de seks ønsker at tilsikre sit eget landbrug. Det kan f. eks. gøres ved at standse helt for importen, dersom priserne på hjemmemarkedet for den pågældende vare falder under et bestemt niveau. Minimumspriserne er altså en effektiv form for importregulering også over for andre medlemmer af de seks, og de er samtidig et middel til at forøge og beskytte den indenlandske produktion.

I de første 8-10 år af overgangsperioden vil de enkelte lande frit kunne fastsætte disse minimumspriser, men senere skal der ifølge traktaten finde en fastsættelse sted ved afstemning i de seks' ministerråd, hvor

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

beslutninger kan træffes ved en nærmere foreskreven kvalificeret majoritet.

Til fremme af den gradvise økonomiske sammenslutning indeholder Romtraktaten en række vigtige bestemmelser om andre økonomiske og sociale forhold. I løbet af overgangsperioden er det hensigten, at hindringerne for kapitalens og arbejdskraftens bevægelser gradvis skal fjernes, og der foreskrives et nærmere samarbejde i spørgsmål om konjunkturpolitik, valutapolitik, handelspolitik og socialpolitik. Med henblik på at lette de omstillinger, som gennemførelsen af det fælles marked vil gøre nødvendige, og for at fremme den industrielle udvikling i de økonomisk tilbagestående områder — især i Sydeuropa og i franske besiddelser i Afrika — skal der oprettes en lang række fælles fonds, hvortil medlemslandene skal betale ret store kontante beløb.

Det er et særkende for de seks landes økonomiske fællesskab, at man overdrager ret vidtgående beføjelser til fællesskabets organer eller institutioner. I spidsen står et ministerråd. Dette ministerråd bistås af en fælles organisation, en europæisk kommission, som altså er en slags administrativt og planlæggende organ med en ret uafhængig stilling. Endvidere oprettes et fælles parlament; der oprettes en rådgivende økonomisk og social komité og endelig en fælles domstol. De fælles organer vil i et vist omfang kunne træffe flertalsafgørelser, til dels endog afgørelser med direkte virkning over for de enkelte statsborgere i de seks medlemslande.

Gengivet på denne summariske måde kan historien om de seks landes traktats tilblivelse lyde langt mere enkel og ligetil, end den har været. Forud for traktatens underskrivelse i marts i fjor er gået en lang periode af vanskelige, til tider dramatiske, forhandlinger med alvorlige kriser og med skiftende udsigter.

Det er en lignende tilblivelsesproces, frihandelsområdet nu befinder sig i. Der har allerede været vanskelige og krisefyldte situationer omkring frihandelsområdet — jeg er overbevist om, at der vil komme flere måske endnu vanskeligere — og ingen tør i dag sige noget sikkert om et positivt resultat.

Indtil oktober måned i fjor var forhandlingerne om frihandelsområdet præget af det oprindelige engelske forslag om, at det kun skulle være et frihandelsområde for industrivarer, hvorimod landbrugsvarer skulle udelukkes. Dette ville på forhånd gøre frihandelsområdeforslaget uforeneligt med danske interesser. Den vanskelighed, vi her stod over for, blev for så vidt overvundet i oktober, som England erklærede sig villig til at tage landbrugsvarerne med i en særlig traktat, et spørgsmål, jeg skal vende tilbage til.

Dermed var der skabt mulighed for, at frihandelsområdeforhandlingerne kunne gå videre, og i OEECs ministerråd besluttede man derefter, at de videre forhandlinger skulle finde sted i en særlig komité, hvor hver af de 17 forhandlende lande skulle have en repræsentant. Denne komité skulle ledes af den britiske minister for frihandelsområdet, mr. Maudling.

Komiteen tog ret omgående fat på sit arbejde og har holdt hyppige møder, mindst to gange om måneden, og begyndte med at gå hele problemkomplekset igennem, det ene problem efter det andet, med det formål at foretage en første sortering, så man fik udskilt for sig de problemer, der på forhånd var principiel enighed om, og til rest fik de problemer, der fortsat var meningsforskelle om, og fik de enkelte landes stilling til disse problemer præciseret. En række af problemerne kunne straks henvises til mindre arbejdsgrupper. Efter denne indledende gennemgang kunne man så gå i gang med de egentlige realitetsdrøftelser.

Som allerede nævnt var det på baggrund af den i Europa voksende landbrugsprotektionisme og dens uheldige virkninger for dansk landbrug og for dansk økonomi helt uacceptabelt, når man i begyndelsen fra engelsk side stillede forslag om et frihandelsområde i Europa, der var begrænset til industrisektoren. Det ville betyde, at lande som Danmark skulle afskaffe told og importregulering for hele industrisektoren og på den måde give de andre landes industriproduktion fri adgang til det danske marked, uden at der til gengæld blev åbnet nye muligheder for det danske hovedeksport-erhverv, for de danske landbrugsvarer.

Hertil kommer, som jeg nævnte, at landbruget og fiskeriet er inddraget i det økono-

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

miske samarbejde mellem de seks. Virkningen af et frihandelsområde, der ikke medtager landbrugsvarerne, ville altså være, at Danmarks afsætning af landbrugsvarer til de seks — som er vor næststørste kunde — ville blive udsat for en forskelsbehandling, der ville være ensbetydende med en forringelse. Efter vor mening bør frihandelsområdet, der også vil omfatte de seks, ved at inddrage landbrugsvarerne i den fælles landbrugsordning forebygge og forhindre en sådan forskelsbehandling til skade for vor eksport på de seks' marked.

Regeringen har derfor gjort det klart under forhandlingerne i Paris, at Danmarks deltagelse i et frihandelsområde vil være afhængig af, at der opnås en tilfredsstillende landbrugsordning.

Ministerrådet i komiteen i Paris i oktober måned 1957 betød i en vis forstand et vendepunkt. Den engelske regering foreslog ved den lejlighed, at der skulle påbegyndes forhandling om tilvejebringelse af en landbrugsordning, der skulle føres ud i livet parallelt med frihandelsordningen for industrivarerne. Målet skulle være at opnå en friere og mere fair samhandel med landbrugsprodukter. Fra engelsk side uddybede man ikke nærmere forslaget, men gjorde det klart, at man ønskede at bibeholde de eksisterende toldpræferencer over for imperielandene, Commonwealth. Det væsentlige var imidlertid, at Storbritannien opgav sin hidtidige modstand mod at deltage i en landbrugsordning.

I januar måned i år har Storbritannien uddybet sine tanker i form af et konkret forslag om en landbrugsordning. Forslaget er fortroligt og har karakteren af et forhandlingsgrundlag; jeg er derfor forhindret i at referere det i detaljer. Jeg tror imidlertid, at hovedpunkterne i det engelske forslag om en landbrugsordning i forbindelse med frihandelsområdet kort kan gengives som følger.

Der skal også inden for landbrugssektoren træffes aftale om en afvikling af de resterende direkte importreguleringer. Der foreslås gennemført nye videregående forbud mod eksportsubsidier for landbrugsvarer, særlig sådanne eksportsubsidier, der fører til dumpingsalg af overskudsproduktion, tilvejebragt gennem statssubsidier.

Endelig foreslås det, at deltagerlandenes landbrugspolitik underkastes en kritisk gennemgang i frihandelsrådets fælles organer én gang om året; forpligtende beslutninger kræver enstemmighed, men der skal i et vist omfang kunne rettes henstillinger til de enkelte medlemslande på grundlag af flertalsbeslutninger; endelig tænkes der oprettet en instans, hvor de enkelte medlemslande i frihandelsområdet har adgang til at indgive klager over andre landes landbrugspolitik, hvis man mener, den er til skade for det klagende lands interesser.

Det britiske forslag indebærer et ikke uvæsentligt fremskridt i forhold til den tidligere negative britiske indstilling. Det må imidlertid straks siges, at forslaget efter den danske regerings opfattelse ikke er tilstrækkelig vidtgående til at tilgodese danske interesser, og at det særlig ikke indeholder tilstrækkelig præcise og klare forpligtelser til en nedbringelse af landbrugsbeskyttelsen. Dette har man fra dansk side klart givet udtryk for både under forhandlingerne i Paris og direkte over for den britiske regering og andre i forhandlingerne deltagende regeringer.

Det må formentlig være på sin plads, at jeg på dette sted i fremstillingen opridser de hovedprincipper, som en landbrugsordning efter den danske regerings opfattelse bør bygges på, og det hovedindhold, den må have for at kunne tilgodese de danske interesser.

Vi mener, at en landbrugsordning må hvile på to principper: for det første må der tilvejebringes en retfærdig balance mellem fordele og byrder på landbrugsiden og på industrisiden. De store industrilande kan ikke forvente at få adgang til det danske marked og samtidig i fuldt omfang bibeholde deres hidtidige landbrugsbeskyttelse. For det andet er det af afgørende betydning, at landbrugsordningen i frihandelsområdet bliver på én gang så effektiv og så rummelig, at de seks' landbrugsordning kan indgå som et led i frihandelsrådets landbrugsordning. Regeringen er derfor for den opfattelse, at en landbrugsordning i frihandelsområdet i det væsentlige kan baseres på de handelspolitiske regler, der indeholdes i de seks landes bestemmelser om landbruget.

Man er fra dansk side gået ind for, at told og kvantitative restriktioner på land-

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

brugsvarer i frihandelsområdet skal afvikles på samme måde som i Romtraktaten, d. v. s. over en periode på højst 15 år. Da det må anses for at være en betingelse, at Storbritannien får mulighed for at bevare visse toldpræferencer over for det britiske statssamfund i øvrigt, har man fra dansk side foreslået, at der på dette punkt gives Storbritannien en begrænset særstilling. En afvikling af told og indførselsrestriktioner kan dog næppe gennemføres, uden at der i hvert fald i en overgangsperiode levnes landene visse muligheder for at afbøde særlig følelige virkninger af, at beskyttelsen gradvis bortfalder. Man har fra dansk side erklæret sig rede til at acceptere, at der inden for frihandelsområdet åbnes mulighed for at benytte de seks' såkaldte andre beskyttelsesmidler, særlig det såkaldte minimumsprisystem.

Vi udelukker heller ikke anvendelsen af andre former for beskyttelsesforanstaltninger. Jeg tænker her navnlig på det forhold, at de britiske landmænd hovedsagelig får deres beskyttelse over for udlandet i form af statssubsidier med garanterede priser på de forskellige produkter. Det er imidlertid nødvendigt, at alle former for beskyttelsesforanstaltninger, hvad enten de har karakteren af minimumsprisordninger eller statssubsidier eller anden beskyttelse, bringes ind under en fælles europæisk kontrol, at de bedømmes efter en fælles målestok, og at man sigter mod gradvis at nedbringe beskyttelsesvirkningen, uanset hvilke metoder der anvendes. På denne måde skulle der opnås en gradvis reduktion af protektionismen og en gradvis åbning af markederne for en voksende handel med landbrugsprodukter.

Dette er de hovedtænker, vi fra dansk side har fremført. Efter vor mening er der heri taget tilbørligt hensyn til de modstående interesser. På den ene side er der taget hensyn til de seks, sådan at de seks skulle have mulighed for at bevare strukturen i den landbrugsordning, de efter så langvarige og vanskelige drøftelser er nået frem til som den for deres vedkommende eneste praktisk mulige. På den anden side er der taget hensyn også til England og de engelske særinteresser, dels ved en vis mulighed for at opretholde dele af præfe-

rencestillingen over for Commonwealth, dels i, at forslaget medtager subsidierne, ganske vist under en form, der sigter mod en gradvis nedbringelse af dem.

De seks lande er endnu ikke nået frem til en udformning af deres synspunkter med hensyn til indholdet af frihandelsområdets landbrugsordning; men de seks lande har på samme måde som Danmark i almindelighed givet udtryk for, at de britiske forslag er utilstrækkelige. Det er mit indtryk, at der blandt de seks er nuancer i opfattelsen af, hvordan landbrugsordningen i frihandelsområdet skal opfattes og skal udformes. De kommende uger vil antagelig se fremlæggelsen af nye forslag på dette område, og det forekommer mig ikke tilrådeligt på forhandlingernes nuværende stadium at gisne om deres udfald.

Det forhold, at landbrugsprodukterne som oftest har været den del af disse problemer, der i den offentlige debat herhjemme har tiltrukket sig størst opmærksomhed, betyder ikke, at de europæiske markedsplaner ikke rejser problemer for de øvrige erhverv. Det gør de, og ikke mindst for industrien. Under forhandlingerne om frihandelsområdet er man gået ud fra, at told og kvantitative restriktioner for industrivarer skulle afvikles definitivt i løbet af overgangsperioden på de 15 år. Denne afvikling af industribeskyttelsen kan frembyde særlige problemer for Danmark, ikke fordi vi har beskyttet vor industri stærkere end andre lande — vi har tværtimod ydet dansk industri en mindre beskyttelse — men fordi vi har anvendt andre midler end udlandet. Vi har kun anvendt toldbeskyttelse i ringe grad og direkte importregulering i noget højere grad. Dette kan frembyde særlige danske industriproblemer, som det må være vor opgave at opnå mulighed for en særlig hensyntagen til.

Blandt de vigtigste betingelser for tilfredsstillende konkurrencevilkår er, at der åbnes lige adgang for industrien til råvarerne. Det er i vidt omfang praksis i de råvareproducerende lande at sælge råvarerne, især kul og stål, til særlig gunstige priser til de indenlandske forbrugere. Dansk industri har i kraft af denne praksis i visse lange perioder måttet betale store overpriser til skade for vor konkurrenceevne. Det er det danske standpunkt, at sådanne dobbelt-

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

priser og anden forskelsbehandling til fordel for hjemlige forbrugere bør ophøre i et frihandelsområde. Regeringen lægger vægt på, at dette hovedprincip anerkendes af alle, således at der kan tilvejebringes en ordening inden for frihandelsområdet, der stiller alle forbrugere af kul og stål lige.

Der har i Paris været enighed om, at der i frihandelsområdet bør gælde visse fælles regler, som kan sikre rimelige konkurrencevilkår mellem landene. Der synes at være udsigt til at opnå regler stort set svarende til Romtraktatens med henblik på at forhindre kunstig eksportstøtte, dumping, diskriminerende virksomhed fra statshandelsforetagenders side. På tilsvarende måde drøfter man gennemførelsen af regler til kontrol af private karteller og af den måde, monopolerne handler på.

Regeringen har med tilfredshed set den klare og bemærkelsesværdige henvendelse, som de nordiske landes industriorganisationer har rettet til deres regeringer vedrørende industriens stilling til frihandelsområdet. Det arbejde, organisationerne her har udført, er ikke blot udtryk for en glædelig nordisk fælleslinje, men tillige af betydelig værdi for regeringens overvejelser. Den nære føling, der er mellem regeringen, ministerierne og erhvervsorganisationerne, ikke blot industriens, men også handelens, håndværkernes og arbejderbevægelsens o. s. v., om alle disse problemer, ser jeg som en helt nødvendig og meget betydningsfuld ting.

Jeg skal endelig nævne to grupper af spørgsmål, der er af betydning under forhandlingerne. Det ene er spørgsmålet om den såkaldte sociale harmonisering. På foranledning af Frankrig er der i de seks landes traktat optaget visse bestemmelser, der har til hensigt at sikre, at fransk erhvervsliv ikke bliver ubilligt stillet i konkurrencen med lande, hvis arbejdslønninger er lavere end Frankrigs. Romtraktaten bestemmer således, at princippet om ligeløn for mænd og kvinder skal gennemføres i løbet af de første 4-6 år af traktatens eksistens. Der er ligeledes bestemmelser vedrørende retten til handelspolitiske restriktioner imod lande, der ikke har gennemført 40 timers arbejdsuge. Under de hidtidige drøftelser af spørgsmålet om en tilsvarende social harmonisering inden

for frihandelsområdet er der ikke opnået nogen afklaring.

Der er videre spørgsmålet om en betalingsordning i frihandelsområdet. Vi ved fra OEECs liberaliseringsår, hvor vigtig en rolle Den europæiske Betalingsunion og dens kreditmuligheder spillede. Vi tror, at såfremt en fortsat frigørelse af handelen skal ske gnidningsfrit, må der tilvejebringes muligheder for fortsat produktionsudvidelse i de deltagende lande, og det forudsætter, at der findes tilstrækkelige internationale eller europæiske kreditmuligheder, og at landene er rede til i det nødvendige omfang at samordne deres almindelige økonomiske politik. Forhandlingerne om disse dele af frihandelsområdets problemer befinder sig endnu på et foreløbigt stadium.

Det er målet at søge frihandelsområdeforhandlingerne fremskyndet, således at overenskomsten om frihandelsområdet kan træde i kraft ved indgangen til 1959. Den danske regering betragter det herved som en forudsætning, at landbrugsordningen inden for frihandelsområdet træder i kraft på samme tidspunkt.

Datoen den 1. januar 1959 er valgt, fordi det som nævnt er på den dato, at de seks lande foretager deres første toldnedsættelser og deres første skridt til at afskaffe de resterende direkte importreguleringer. Målet må jo være, at de seks og frihandelsområdet starter på samme tid og skridt for skridt udvikler sig parallelt gennem hele overgangsperioden, indtil begge vil være færdigudviklet på samme tidspunkt. Overholdelsen af denne arbejdsplan kan blive vanskelig. Ikke blot skal de fornødne traktattekster udarbejdes og gennemdrøftes, men gennemførelsen af frihandelsområdet kræver desuden godkendelse af traktaten i de deltagende landes parlamenter, hvilket erfaringsmæssigt tager tid. Man stiler imod, at forhandlingerne i Paris skulle tilendebringes i løbet af sommeren, sådan at den parlamentariske behandling kan finde sted i løbet af efteråret. Hvorvidt denne plan kan overholdes, tør jeg på nuværende tidspunkt ikke udtale mig om.

Det er regeringens opfattelse, at det vil være realistisk i vidt omfang under udformningen af frihandelsområdet at tage hensyn til Romtraktatens regler. Dog må man erindre, at Romtraktaten tager sigte

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

på en meget vidtgående økonomisk integration imellem de seks lande, og at rent politiske motiver har spillet en stor rolle for de seks. Målsætningen for frihandelsområdet er den mindre revolutionerende at afvikle restriktionerne for samhandelen mellem landene og at gennemføre det herfor nødvendige økonomiske samarbejde.

På vigtige punkter synes parterne på indeværende tidspunkt stadig at stå fjernt fra hinanden. Dette gælder landbrugsspørgsmålet. Men det gælder desuden de problemer, som fremkommer ved, at man ved frihandelsområdets dannelse ikke har i sinde at indføre ensartede toldsatser udadtil. Dette vil fremkalde en række komplikationer, en tendens til, at varerne vil blive importeret til området gennem de lande, der har lavest told, sådan at lande med lave toldsatser kan opnå både handelsmæssige og produktionsmæssige fordele på andre medlemslandes bekostning. For at forebygge dette må visse regler fastlægges, hvorefter kun varer, der har gennemgået en vis mindsteforarbejdning inden for frihandelsområdet, kan eksporteres frit til andre frihandelsområdelande. Der opstår her interessekonflikter mellem lande med høje toldsatser som Frankrig og Italien, der vil være interesseret i meget strenge krav til den forarbejdningsproces, der skal have fundet sted inden for frihandelsområdet, og lande med lave toldsatser, f. eks. Danmark, der er interesseret i lempelige regler. Under forhandlingerne er England og de skandinaviske lande gået ind for liberale og smidige bestemmelser. Man må indstille sig på, at der forestår langvarige og besværlige forhandlinger, inden et resultat vil kunne nås.

Som afslutning på min redegørelse vil jeg gerne fremhæve, at skulle det ikke lykkes under de kommende forhandlinger i Paris at nå til enighed om et frihandelsområde eller at finde frem til en ordening, der tilgodeser Danmarks vitale interesser, er der opstået en ny situation, som regeringen vil overveje med de politiske partier og med erhvervslivet. Men det er regeringens opfattelse, at vi for øjeblikket bør samle vore kræfter om at finde en tilfredsstillende løsning inden for forhandlingerne om frihandelsområdet.

Økonomiministeren (Bertel Dahlgaard): I tilslutning til den redegørelse vedrørende de vesteuropæiske fællesmarkedsplaner, som nu er givet af den højtærede minister for udenrigsøkonomi, skal jeg for det høje ting redegøre nærmere for det sidste års udvikling i de nordiske økonomiske samarbejdsbestræbelser, herunder navnlig arbejdet med udformningen af en plan for et fælles nordisk marked.

Sidst folketinget modtog en nærmere redegørelse for de skete fremskridt i det nordiske økonomiske samarbejde, var under tingets debat i oktober 1956. Siden denne redegørelse blev givet, har Nordisk Råd holdt sin 5. session i Helsingfors i februar 1957, hvorunder det nordiske økonomiske samarbejde var genstand for debat. Der herskede her tilfredshed med, at det nordiske økonomiske samarbejdsudvalg havde opmærksomheden henvendt på mulighederne for og betydningen af, at et nordisk fællesmarked blev skabt inden for et vesteuropæisk frihandelsområde.

Samarbejdsudvalget afgav i juli sin beretning til regeringen, og i midten af oktober blev den offentliggjort samtidig i de fire lande. Den 8. og 9. november samledes Nordisk Råds økonomiske udvalg i Hindås i Sverige til en foreløbig behandling af samarbejdsudvalgets beretning.

Med fremkomsten af samarbejdsudvalgets beretning i oktober trådte de nordiske økonomiske samarbejdsbestræbelser ind i en ny fase. Efter godt 2½ års undersøgelsesarbejde forelå nu et konkret forslag til et udvidet samarbejde mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige. Jeg er enig med de mange, der gerne havde set et sådant undersøgelsesarbejde foretaget allerede for år tilbage, men de forudgående overvejelser mellem de politiske myndigheder strakte sig jo over adskillige år. Til gengæld må det siges, at det arbejde, som er udført af de fire landes økonomiske eksperter, er udført med en enestående energi og dygtighed.

Foretager man nu en sammenligning mellem den foreliggende nordiske beretning og bestemmelserne i de seks landes såkaldte Romtraktat, viser det sig, at den nordiske fællesmarkedsplan i to væsentlige henseender adskiller sig fra de seks landes fællesmarkedsplan. Det nordiske

[Økonomiministeren.]

samarbejdsudvalg har således, i modsætning til hvad der har været tilfældet ved Romtraktatens udarbejdelse, søgt at udarbejde konkrete løsninger på alle foreliggende problemer; endvidere har man tilstræbt på forhånd at fastlægge alle vigtigere forpligtelser, som påhviler de fire lande inden for det foreslåede samarbejde. Jeg ser det som noget meget værdifuldt ved den nordiske plan, at den som følge af sin detaljerede karakter giver mulighed for at overskue de umiddelbare konsekvenser af dens gennemførelse.

Det nordiske samarbejdsudvalgs beretning vil være kendt af tingets medlemmer, og jeg skal derfor her indskrænke mig til at nævne planens hovedlinjer og trække nogle punkter frem, som efter min opfattelse påkalder særlig opmærksomhed ud fra danske synspunkter. Samarbejdsudvalgets forslag er bygget op omkring en plan for et fælles marked omfattende ca. 80 pct. af den nordiske samhandel. Det fælles marked får form af en toldunion med umiddelbar indførelse af fælles todsatser udadtil og fjernelse af alle handelsskranker indadtil. For produktionsområder, hvor den hermed tilsigtede ændring i konkurrencevilkårene antages at ville frembyde alvorlige omstillingsproblemer, er dog stillet forslag om overgangsordninger på i almindelighed 5, i enkelte tilfælde 10 år. For at sikre ensartede og rimelige konkurrencebetingelser i det fælles marked er endvidere forudsat et nærmere samarbejde om kontrol med konkurrencebegrænsninger og monopoler samt en tilpasning i interne afgifter og subsidier, så der ikke gennem disse sker en forskelsbehandling inden for de udvalgte vareområder.

Formålet med dannelsen af et fælles nordisk marked er at muliggøre en udvidet specialisering og arbejdsdeling inden for Nordens erhvervsliv. De øvrige samarbejdsforslag, som indeholdes i beretningen, er motiveret af ønsket om, at de gunstige virkninger af et fælles marked hurtigt og i

videst muligt omfang får lov til at gøre sig gældende. Der er fremsat forslag vedrørende et direkte produktions-samarbejde på enkelte vigtigere vareområder samt et finansielt samarbejde. Et vigtigt led heri er oprettelse af en nordisk investeringsbank, hvortil Sverige er hovedbidragyder med et beløb på omkring 500 mill. svenske kr., og hvis udlånskapital i væsentlig grad er tænkt tilvejebragt uden for Nordens grænser. Endvidere er foreslået et samarbejde om forskning og uddannelse især på felter, der har direkte betydning for erhvervslivet.

Et fælles marked suppleret med et samarbejde på de tre her nævnte områder vil styrke de nordiske industriers internationale konkurrenceevne. Med det formål at fremme udnyttelsen af de herved skabte fordele har samarbejdsudvalget påpeget betydningen af et øget samvirke mellem de nordiske lande i handelspolitiske spørgsmål såvel på det bilaterale plan til styrkelse af handelsforbindelserne med andre lande som i internationale økonomiske samarbejdsorganisationer.

Gennemførelse af udvalgets forslag indebærer ikke forpligtelser for de nordiske lande til på andre områder af den økonomiske politik end de her nævnte at tilstræbe en samordning. Til at forestå den videre udbygning af det økonomiske samarbejde har samarbejdsudvalget foreslået permanente fælles organer etableret. Det er i overensstemmelse med et ledende princip i de hidtidige nordiske økonomiske samarbejdsbestræbelser, at udvalget har ment, at alle beslutninger i det forudsete nordiske ministerråd bør hvile på enighed mellem dets fire medlemmer.

Som bekendt omfatter samarbejdsudvalgets fællesmarkedsplan ikke alle industrivarer, og hele landbrugs- og fiskesektoren er foreløbig holdt udenfor. Udvalget af vareområder er sket i overensstemmelse med de i protokollen fra det nordiske ministermøde på Harpsund i oktober 1954 angivne retningslinjer, og opmærksomheden har særlig været rettet mod produktions-

[Økonomiministeren.]

områder, som er præget af stærk efterspørgselsstigning, således at man på disse felter tør regne med en fortsat produktionsudvidelse i de nordiske lande. Det var ud fra denne betragtning, at samarbejdsudvalget besluttede sig til at søge det ikke mindst fra danske synspunkter vigtige maskinområde inddraget i fællesmarkedsplanen, selv om dette vareområde ikke var omhandlet i Harpsundprotokollen.

Planen medtager varer, hvoraf eksporten fra Danmark til de tre andre lande i 1955 udgjorde op imod 600 mill. kr. Heraf var en eksport til en samlet værdi af næsten 450 mill. kr. genstand for følelige toldsats og kvantitative restriktioner, hvis fjernelse må antages at åbne mulighed for en betydelig eksportudvidelse. Det større marked kan desuden give grundlag for udvikling af en konkurrencedygtig produktion og eksport af varer, som før har været hæmmet eller umuliggjort på grund af de mere begrænsede afsætningsmuligheder på det danske marked. Endelig vil en udvidet specialisering og arbejdsdeling inden for Norden styrke danske erhvervs konkurrencestilling på eksportmarkederne i udenforstående lande. Det er en side af et nordisk fællesmarkeds virkninger, som jeg tror vil vise sig særlig betydningsfuld efter en eventuel dansk tilslutning til et vesteuropæisk frihandelsområde.

En fjernelse af toldsats og kvantitative restriktioner over for de andre nordiske lande vil givetvis frembyde problemer for en række danske industrier. Jeg er imidlertid overbevist om, at man fra dansk side har opnået overgangsordninger for de mere vanskeligt stillede industrier, således at disse får fornøden tid til at rationalisere eller omlægge deres produktion.

Spørgsmålet om inddragelse af yderligere vareområder i samarbejdsudvalgets undersøgelser blev drøftet mellem samarbejdsministrene på et møde i Norge i juli sidste år. Der opnåedes her enighed om det synspunkt, at dannelsen af et nordisk fællesmarked inden for et vesteuropæisk frihandelsområde måtte forudsætte, at det nordiske marked fik samme varemæssige udstrækning som frihandelsområdet. Det var derfor vigtigt, at de resterende industrivarer straks blev taget op til undersøgelse, således

at der i givet fald kunne fremlægges en plan for et nordisk marked omfattende alle industrivarer.

I tilknytning hertil fremkom fra norsk side et stærkt ønske om, at fisk og fiskeprodukter ligeledes blev inddraget i de videre undersøgelser. Fra dansk side gjorde vi tilsvarende synspunkter gældende med hensyn til landbrugsvarer, herunder industrielt forarbejdede landbrugsprodukter.

Vi har fra dansk side lagt megen vægt på, at samarbejdsudvalgets beretning kom til at indeholde en omtale af landbrugsvarernes stilling i det nordiske økonomiske samarbejde, der lå på linje med de synspunkter, man har fremført under drøftelserne i OEEC om disse varers placering i et vesteuropæisk frihandelsområde. Når henses til, hvilke vanskeligheder dette vareområde ud fra økonomisk-politiske synspunkter frembyder i alle de tre andre nordiske lande, må man sige, at der er udfoldet betydelige bestræbelser på at imødekomme danske synspunkter i denne sag. I samarbejdsudvalgets beretning udtales, at uanset resultaterne af forhandlingerne om frihandelsområde vedrørende landbrugsvarerne bør samarbejdet mellem de nordiske lande på landbrugsområdet styrkes og udbygges med henblik på at udvide den nordiske samhandel med landbrugsvarer på områder, hvor de fire landes landbrugsproduktioner kompletterer hverandre.

Jeg skal herefter gøre nogle bemærkninger om forslaget til en fælles nordisk toldtarif. En overgang til denne tarif indebærer en stigning i det gennemsnitlige danske toldniveau beregnet i procent af importværdien i 1955 fra 1,3 til 3,1. En hovedårsag hertil er, at det gennemsnitlige toldniveau i de tre andre lande ligger væsentligt over det nuværende danske niveau. Det gælder såvel for en række råvarer og halvfabrikata som for et stort antal færdigvarer. Råvarer er som hovedregel foreslået toldfri i den nordiske tarif, men inden for kemikalieområdet findes dog enkelte vigtige undtagelser. For halvfabrikata har man aftalt toldsats på mellem 3 og 8 pct. For en dansk betragtning samler opmærksomheden sig her om den foreslåede told af størrelsesordenen 6-8 pct. på jern- og stålprodukter, idet disse hidtil har været toldfri i Danmark. Jeg skal komme tilbage til spørgsmålet om virknin-

[Økonomiministeren.]

gerne af dette toldforslag. For færdigvarer er ansat meget varierende toldsats. Det almindeligste er sats på 8-12 pct. Maskiner er således foreslået toldpligtige med 10 pct. Enkelte færdigvarer vil få lavere toldsats, end de for tiden har i Danmark. Det er med henvisning til satsene for færdigvarer, at samarbejdsudvalget har ment at kunne karakterisere de foreslåede toldsats som værende lave eller moderate efter international og vesteuropæisk målestok. Det noget højere toldniveau må ses på baggrund af, at der her bliver tale om et større marked og en told, som ydermere vil blive afviklet for hovedparten af importen.

Det må erkendes, at den foreslåede indførelse af told på enkelte råvarer og halvfabrikata, der er genstand for produktion i de andre nordiske lande, kan frembyde problemer for dansk industri. Af størst betydning er som nævnt overgangen til told på jern- og stålprodukter. Toldforhøjelserne her vil imidlertid ske gradvis, idet der på dette felt er indrømmet Danmark op til 10-årige overgangsordninger; deres varighed er gjort afhængig af, hvorvidt den videre udbygning af den nordiske jern- og stålindustri bliver tilrettelagt på en sådan måde, at tilfredsstillende forsyningsvilkår sikres for de forskellige produkter. I denne forbindelse må forventning knyttes til det foreslåede samarbejdsorgan for Nordens jern- og stålproducenter. Af betydning er også, at det i Danmark gældende eksportforbud for jernskrot, der sikrer opretholdelsen af den danske jern- og stålproduktion, kan bevares i hvert fald i en kortere årrække. I øvrigt må naturligvis hele dette spørgsmål om en eventuel nordisk told på jern- og stålprodukter overvejes på ny under hensyntagen til resultaterne af forhandlingerne om frihandelsområdet.

De kvantitative importrestriktioner spiller en større rolle i Danmark end i Norge og Sverige. Danmark har som allerede antydnet opnået overgangsordninger for en række varer, for hvilke en umiddelbar fjernelse af restriktionerne over for de andre nordiske lande må påregnes at ville frembyde vanskeligheder. Der er ikke fastlagt nogen forpligtelse med hensyn til en afvikling af restriktionerne over for udenforstående lande.

Vedrørende et direkte produktionssamarbejde inden for jern- og stålproduktionen, automobilproduktionen og el-kraftfremstillingen skal jeg understrege, at man har ment, at initiativ hertil bør udgå fra industrierne selv. Jeg tror imidlertid, at dansk industri vil omfatte bestræbelser i denne retning med stor interesse. En koordineret forskningsindsats inden for Norden vil være et værdifuldt supplement hertil.

Forslaget om oprettelse af en nordisk investeringsbank må påkalde den største opmærksomhed også set ud fra danske interesser. Med den kapitalknaphed, der råder i Danmark, og henset til de forholdsvis ringe muligheder, landet har for at opnå langfristede lån i udlandet, må bankens oprettelse tillægges stor betydning. Danmarks kapitalbidrag indskrænker sig til et indskud ved bankens etablering på 5 mill. dollars eller ca. 35 mill. danske kr. Da bankens udlånsvirksomhed som hovedregel er begrænset til projekter af nordisk interesse, vil Danmark også indirekte kunne drage fordel af bankens virksomhed. Det er af de danske bankers repræsentanter fremhævet, at investeringsbanken ikke bør konkurrere med bestående kreditinstitutioner. Jeg tror ikke, at dette vil blive tilfældet, men at der bliver tale om et supplement til løsning af specielle opgaver.

Fra beretningens afsnit om samordning af den økonomiske politik skal jeg fremhæve, at samarbejdsudvalget efter indgående undersøgelser er kommet til den konklusion, at selv om der mellem de fire lande kan konstateres forskelle i lønniveau, skatteniveau, renteniveau o. s. v., vil disse forskelle dog stort set tendere mod at udligne hverandre. Der er således ikke nogen systematisk ulighed i industriernes indbyrdes konkurrencevilkår. Endvidere finder jeg grund til at gøre opmærksom på, at den nugældende lov om tilsyn med monopoler, konkurrencebegrænsning m. v. giver et fuldt tilstrækkeligt grundlag for Danmarks deltagelse i det af samarbejdsudvalget skitserede samarbejde på dette område.

Samarbejdsudvalgets beretning indeholder kun en foreløbig omtale af forholdet mellem et nordisk marked og et vesteuropæisk frihandelsområde. Den munder ud i den konklusion, at et udvidet nordisk økonomisk samarbejde, herunder dannelsen af et fælles

[Økonomiministeren.]

nordisk marked, vil have sin selvstændige betydning også i forbindelse med oprettelsen af frihandelsområdet.

Et vigtigt synspunkt i denne forbindelse er, at en hurtig dannelse af et fælles nordisk marked vil lette de nordiske industriers tilpasning til de ændrede konkurrencevilkår, og frihandelsområde vil føre med sig. Frie internordiske varebevægelser inden for rammerne af en toldunion er en afgørende forudsætning for et effektivt og vidtgående samarbejde om produktion, kapitaltilgang og forskning. Et sådant samarbejde vil kunne bidrage væsentligt til at styrke de nordiske industriers internationale konkurrenceevne. Den udarbejdede plan tager netop sigte på en omfattende rationalisering og udbygning inden for de produktionsområder, der vil spille en central rolle for de nordiske lande under den videre udvikling af de europæiske fællesmarkedsplaner.

Fremhævelsen af de nordiske landes mange fælles træk i politisk, social og kulturel udvikling rummer efter regeringens opfattelse også tungtvejende argumenter. De nordiske lande skal ikke søge at skille sig ud som en særlig blok inden for et videregående vesteuropæisk økonomisk samarbejde, men i kraft af deres nære indbyrdes samhörighed har de et fælles syn på mange spørgsmål i international politik og økonomi. I et udvidet økonomisk samarbejde vil de fire landes væsentligste økonomiske interesser blive gradvis mere sammenfaldende, således at de på stadig flere områder vil se sig i stand til at føre deres synspunkter frem i fællesskab.

Regeringen har, som det allerede er nævnt, med stor tilfredshed set, hvorledes de fire nordiske landes industrier har erkendt ønskeligheden af et intimt nordisk samarbejde om at varetage fælles interesser under forhandlingerne i OEEC om frihandelsområdet, og industrierne har selv med deres lige offentliggjorte fællesudtalelse allerede leveret et meget vægtigt bidrag til dette samarbejde.

Et nordisk markeds indpasning i et vesteuropæisk frihandelsområde rejser en række konkrete problemer, som er kort omtalt i samarbejdsudvalgets beretning, og som fortsat er under overvejelse inden for udvalget. Skal den planlagte nordiske toldunion ind-

føjes i frihandelsområdet, forudsætter det naturligvis de øvrige frihandelsområdelandes godkendelse, og en vis tilpasning af den nordiske plan kan derfor blive påkrævet.

Den danske offentligheds modtagelse af samarbejdsudvalgets beretning må vel i det store og hele karakteriseres som positiv. Fra næsten alle sider anerkendte man, at beretningens saglige og gennemarbejdede forslag naturligt måtte indgå i de videre overvejelser af Danmarks stilling til de vesteuropæiske fællesmarkedsplaner. Under forudsætning af, at det måtte lykkes at hidføre en tilfredsstillende løsning på problemerne for Danmarks landbrugseksporertil hovedmarkederne inden for rammerne af et vesteuropæisk frihandelsområde, synes det at være en udbredt opfattelse, at en gennemførelse af samarbejdsudvalgets forslag vil medføre fordele også set ud fra en snævrere dansk synsvinkel.

Erhvervsorganisationerne og andre interesserede institutioner har modtaget eksemplarer af samarbejdsudvalgets beretnings fem bind, og en række foreløbige drøftelser med organisationerne har fundet sted. I forbindelse med de igangværende undersøgelser af dansk erhvervslivs stilling til de europæiske markedsdannelse vil også de mulige virkninger af en gennemførelse af samarbejdsudvalgets plan blive yderligere belyst. Regeringen har ikke afæsket erhvervene udtalelser om deres syn på de i samarbejdsudvalgets beretning indeholdte synspunkter og forslag, men erhvervene vil naturligvis få lejlighed til at fremføre deres synspunkter, inden der tages endelig stilling.

Efter offentliggørelsen af samarbejdsudvalgets beretning er arbejdet gået ind i en ny fase. De afgørende beslutninger vedrørende det nu stedfindende arbejde blev truffet på det møde, som Nordisk Råds økonomiske udvalg afholdt i Hindås, hvor såvel de fire landes ministre som det nordiske økonomiske samarbejdsudvalg deltog. Formålet med mødet var at forberede Nordisk Råds behandling af samarbejdsudvalgets beretning. Under den nærmere gennemgang af beretningens synspunkter og forslag havde man i høj grad opmærksomheden henvendt på udviklingen i frihandelsområdeforhandlingerne under OEEC. Fra dansk, norsk og svensk side blev understreget, at det under hensyn til landenes

[Økonomiministeren.]

deltagelse og deres afgørende interesse i disse forhandlinger ikke vil være muligt at tage endelig stilling til de af samarbejdsudvalgets fremsatte forslag, herunder navnlig planen for et fælles nordisk marked i form af en toldunion, før man havde større klarhed over en eventuel frihandelsområdeplans nærmere udformning. Da forhandlingerne i OEEC ikke kunne forventes at ville nå deres afgørende fase før i løbet af dette forår, opnåedes enighed med Nordisk Råds præsidium om, at afholdelsen af rådets næste ordinære session, der som bekendt var berammet til slutningen af januar måned, blev udskudt til oktober d. å., idet et ekstraordinært rådsmøde ville kunne afholdes, dersom forløbet af forhandlingerne inden for OEEC måtte gøre det ønskeligt.

Jeg anser det for betydningsfuldt, at der i meddelelsen fra mødet i Hindås var indeholdt en udtalelse om, at Danmark, Norge og Sverige har en stor fælles interesse i, at frihandelsområdeforhandlingerne fører til et positivt resultat, og at de tre lande derfor i videst mulig udstrækning bør samarbejde i disse forhandlinger.

Der var almindelig enighed i Nordisk Råds økonomiske udvalg om, at udsigten til dannelsen af et vesteuropæisk frihandelsområde omfattende hele industrien og særlige ordninger med henblik på en friere handel inden for landbrugssektoren gjorde yderligere nordiske fællesmarkedsundersøgelser i lys heraf ønskelige. Udvalget henstillede derfor til regeringerne, at den foreliggende beretning fra samarbejdsudvalget blev kompletteret med en redegørelse for forholdet mellem et nordisk marked og et vesteuropæisk frihandelsområde, herunder en klarlæggelse på denne baggrund af de problemer, der i givet fald vil opstå for varerne inden for de 20 pct. af den nordiske samhandel, som ikke er omfattet af den foreliggende fællesmarkedsplan.

Denne henstilling blev på et efterfølgende møde behandlet af samarbejdsministrene, der enedes om, at det økonomiske samarbejdsudvalg tog alle resterende varer inden for den nordiske samhandel op til forudsætningsløse undersøgelser. I overensstemmelse hermed foregår der da nu undersøgelser vedrørende tekstil- og be-

klædningsvarer, lædervarer og fodtøj samt en række andre industrivarer, som ikke var med i den første redegørelse. Det er vigtigt, at disse undersøgelser, der også omfatter hele landbrugsområdet samt fisk og fiskevarer, kan afsluttes i løbet af forsommeren. I tilfælde af, at der opnås enighed om et vesteuropæisk frihandelsområde, vil der således samtidig foreligge en nordisk plan af samme varemæssige udstrækning som frihandelsområdet.

Jeg tror, at alle, der har fulgt de nordiske økonomiske samarbejdsbestrebelsers igennem efterkrigsårene, vil være enig med mig i, at et stort og betydningsfuldt skridt er taget i det forløbne år med fremkomsten af samarbejdsudvalgets beretning. De divergerende opfattelser, der for blot nogle år siden bestod om mange samarbejdsspørgsmål, er i bemærkelsesværdig grad blevet udjævnet. Samarbejdsudvalgets plan rummer uanset sit konkrete og omfattende sigte en velmotiveret hensyntagen til de fire landes i mange henseender forskellige økonomiske struktur og erhvervsøkonomiske politik. Den åbner herved mulighed for en fortsat udbygning af det økonomiske samarbejde mellem de fire lande.

Jeg har nu prøvet at give et billede af det sidste års arbejde med planerne om et nordisk økonomisk samarbejde og dermed en redegørelse for det stadium, hvorpå arbejdet befinder sig i dag.

Det fremgår heraf, at arbejdets videre forløb på afgørende punkter er afhængigt af udfaldet af den kommende tids forhandlinger om de europæiske fællesmarkedsplaner, ligesom det fremtidige nordiske økonomiske samarbejde selvfølgelig vil være afhængigt af de andre nordiske landes stilling under de fortsatte forhandlinger. Ingen af de nordiske regeringer har taget endelig stilling til planerne, ligesom deres endelige skæbne jo vil være afhængig af en fremtidig behandling i Nordisk Råd og af de beslutninger, der til syvende og sidst måtte blive taget i de nordiske landes lovgivende forsamlinger. Det er den danske regerings håb, at det store arbejde, der nu er udført, må føre til frugtbare resultater for det fremtidige økonomiske samarbejde mellem de nordiske riger.

Bevidstheden om, at de nordiske lande, når de står sammen, vil være en betydelig

[Økonomiministeren.]

økonomisk faktor inden for verdensøkonomien, vil ikke kunne undgå at præge kommende forhandlinger både landene imellem og i forholdet til den øvrige verden. Vore lande er tilsammen såvel Englands som Romtraktatlandenes største kunder. Ingen bør kunne være i tvivl om betydningen heraf, hvor de nordiske landes synspunkter føres frem.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen om forespørgslen. Forhandlingen genoptages tirsdag den 11. februar kl. 19.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingsmand Frøom har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan forsvarsministeren give nye oplysninger om mulighederne for en snarlig ministrygning af færgeruten Grenå-Hundested?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 7. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om udførsel af kød m. m.

2) Første behandling af:

Forslag til lov om slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ m. v.

Mødet hævet kl. 20²⁶.

51. møde.

Fredag den 7. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om velfærdsforanstaltninger for søfarende og forslag til lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter.

Udvalget angående den af statsrevisorerne afgivne betænkning over statsregnskabet for finansåret 1955-56 har afgivet betænkning. Eksemplarer vil blive omdelt.

Det er meddelt mig, at *Helge Madsen* med stedfortræder *Niels Andersen* ønsker at udtræde af det udenrigspolitiske nævn.

Jeg udbeder mig tingets samtykke til allerede i indeværende møde at lade foretage valg af et nyt medlem med stedfortræder til nævnet. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til det udenrigspolitiske nævn.

Valgt blev: *Alfred Jørgensen* med stedfortræder *Helge Madsen*.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Handelsministeren (Philip): Hermed har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændringer i lov om velfærdsforanstaltninger for søfarende.*

Formålet med lovforslaget er at forhøje den velfærdsafgift, der danner det økonomiske grundlag for det arbejde, der udføres af Handelsflådens Velfærdsråd, med 50 pct. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er den foreslåede afgiftshøjelse kun at betragte som en ajourføring af afgiften i forhold til den siden 1948 stedfundne løn- og prisstigning, der har været